

Брюксел, 5.12.2016 г.
COM(2016) 768 final

**ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ, СЪВЕТА,
ЕВРОПЕЙСКИЯ ИКОНОМИЧЕСКИ И СОЦИАЛЕН КОМИТЕТ И КОМИТЕТА
НА РЕГИОНИТЕ**

**относно изпълнението на препоръката на Съвета относно насърчаването на
укрепваща здравето физическа активност в различните сектори**

1. ВЪВЕДЕНИЕ И КОНТЕКСТ

Съветът поиска от Комисията на всеки три години да представя доклад за напредъка във връзка с изпълнението на препоръката на Съвета относно *насърчаването на укрепваща здравето физическа активност (УЗФА) в различните сектори* (наричана по-нататък „препоръката на Съвета“)¹, приета през ноември 2013 г., както и да докладва относно нейната добавена стойност. Настоящият доклад за напредъка обхваща периода 2014—2016 г.

Повечето хора в Европа не достигат минималните нива на физическа активност, препоръчани от Световната здравна организация (СЗО)². В частност хората от по-неблагоприятните социално-икономически слоеве, малцинствените етнически групи и хората с увреждания са недостатъчно физически активни. Държавите — членки на ЕС, признаха необходимостта от стимулирането на политики за УЗФА на национално равнище и ползите от действия на равнището на ЕС, което доведе до приемането през 2013 г. на препоръката на Съвета относно УЗФА въз основа на предложение на Комисията. Неотдавна Съветът прие заключения относно *насърчаването на двигателните умения, физическите и спортните занимания за малките деца*³. Той прикани държавите членки да повишат осведомеността относно ползите от редовната физическа активност от ранна детска възраст и да насърчават децата да бъдат по-активни чрез изпълнението на междусекторни политики, например в областите на образованието, младежта и здравеопазването.

Препоръката на Съвета насърчава държавите — членки на ЕС, да работят с различни сектори и да включват области на политиката като спорта, здравеопазването, образованието, околната среда и транспорта в своите национални стратегии и планове за действие. Също така насърчава държавите членки да работят в тясно сътрудничество помежду си и с Комисията чрез редовен обмен на информация и на най-добри практики. Освен това Съветът отчете, че наличието на по-надеждна и навременна информация относно ситуацията в целия ЕС е от съществена помощ при изготвянето на политиките на национално и регионално равнище и по тази причина предложи рамка за мониторинг, основана на насоките на ЕС за физическата активност⁴ (наричана по-нататък „рамката за мониторинг на УЗФА“).

¹ ОВ С 354, 4.12.2013 г., стр. 1.

² Данните от специалното проучване на Евробарометър от 2014 г. във връзка със спорта и физическата активност показват, че 60% от хората на възраст над 15 години рядко или никога не правят упражнения или спортуват, а повече от половината рядко или никога не се занимават с друг вид физическа активност, като например колоездене или ходене пеша, домакинска работа или градинарство. Аналогично, според СЗО едва 34 % от децата на възраст 13-15 години са достатъчно активни, за да отговарят на настоящата препоръка на СЗО по отношение на децата и младите хора.

³ ОВ С 417, 15.12.2015 г., стр. 46.

⁴ Насоки на ЕС за физическата активност. Препоръчителни действия на ниво политика в подкрепа на укрепваща здравето физическа активност. Брюксел: Европейска комисия; 2008 г.

2. МЕТОД

Рамката за мониторинг на УЗФА се състои от 23 показателя, обхващащи различни тематични области, свързани с УЗФА: международни препоръки и насоки за физическа активност, междусекторен подход, спорт, здравеопазване, образование, околна среда (включително градоустройство и обществена безопасност), работна среда, граждани в напреднала възраст, оценка и обществена осведоменост.

В препоръката на Съвета всяка държава членка беше призована да назначи национално контактено звено за физическа активност, което да съгласува събирането на данни за рамката за мониторинг на УЗФА на национално равнище. Всичките 28 държави — членки на ЕС, определиха своите контактните звена до средата на 2014 г. и през октомври същата година в Рим бе стартирана мрежата на контактните звена за физическа активност. Данните за работа в рамката за мониторинг на УЗФА бяха събрани през 2015 г. в сътрудничество със СЗО. С подкрепата на Комисията представителите на мрежата проведоха срещи през януари и юни 2015 г., за да споделят и обсъдят възникналите трудности, а през април и септември 2016 г. — за да разискват извлечените поуки и бъдещите събирания на данни.

Освен това Комисията работи съвместно с консорциум от изследователи, ръководен от Университета в Ерланген-Нюрнберг (Германия), за да предостави на контактните звена помощ във връзка с рамката за мониторинг на УЗФА⁵. Консорциумът също извърши независима оценка на рамката за мониторинг и на процеса (по-нататък „проучването относно УЗФА“)⁶. Като част от това проучване бе извършен анализ на конкретната ситуация в няколко държави с цел да се съберат отзиви, заключения и предложения, свързани с изпълнението на рамката за мониторинг на УЗФА, и да се предоставят на Комисията препоръки за подобряването на различни елементи на рамката за мониторинг, както и на подкрепата, оказвана на държавите членки.

Настоящият доклад за напредъка се основава на информация от държавите членки, получена главно чрез мрежата на контактните звена за физическа активност, и от СЗО. Докладът се основава на посоченото по-горе проучване относно УЗФА.

3. БАЗА ДАННИ НА СЗО ОТНОСНО ХРАНЕНОТО, ЗАТЛЪСТЯВАНЕТО И ФИЗИЧЕСКАТА АКТИВНОСТ (NOPA) И ИНФОРМАЦИОННИ ЛИСТОВЕ ПО ДЪРЖАВИ ОТНОСНО УЗФА

Всички данни, събрани посредством рамката за мониторинг на УЗФА, са въведени в съществуващата европейска база данни на СЗО относно храненето, затлъстяването и физическата активност (NOPA)⁷. Основните компоненти на NOPA са епидемиологични

⁵ Бяха предоставени обучителни сесии под формата на електронни семинари (вебинари), както и постоянна подкрепа посредством пряка телефонна линия и електронна поща.

⁶ Проучване относно изпълнението на насоките на ЕС за физическата активност — окончателен доклад — Университет „Фридрих-Александър“ в Ерланген-Нюрнберг (<http://bookshop.europa.eu/bg/study-on-the-implementation-of-the-eu-physical-activity-guidelines-pbNC0116019/?CatalogCategoryID=CdcKABstHUGAAAEjBJEY4e5L>).

⁷ <http://www.whonopa.eu/>.

данни и данни за разпространеността, действия в областта на политиката и добри практики, свързани с храненето, затлъстяването и физическата активност. Комисията подпомогна СЗО в по-нататъшното разработване на свързаните с физическата активност части на базата данни с цел да бъде адаптирана към рамката за мониторинг на УЗФА и да бъде подобрен потребителският интерфейс.

Комисията предостави подкрепа и тясно съдействие на регионалната служба на СЗО за Европа при изработването на информационни листове по държави относно УЗФА⁸, въз основа на информацията, подадена от държавите членки. Тези листове бяха публикувани по време на Европейската седмица на спорта през септември 2015 г. Те съдържат общ преглед на УЗФА по държави (включително добри практики) и анализ на тенденциите и положението в ЕС, свързани с УЗФА. Регионалната служба на СЗО за Европа съобщи, че през май 2016 г. информационните листове по държави са били сред 20-те най-посещавани раздела в уебсайта на СЗО.

4. РАЗРАБОТВАНЕ И ИЗПЪЛНЕНИЕ НА ПОЛИТИКАТА ЗА УЗФА НА НАЦИОНАЛНО РАВНИЩЕ

В този първи кръг от събирането на данни по рамката за мониторинг на УЗФА 27 от 28-те държави — членки на ЕС⁹, участваха в проучването относно изпълнението на 23-те показателя. Събраните данни представляват добър обзор на актуалното състояние на насърчаването на УЗФА в ЕС. Те са достъпни в базата данни NOPA на СЗО. В информационните листове по държави относно физическата активност, публикувани от регионалната служба на СЗО за Европа и Комисията, е представен общ преглед.

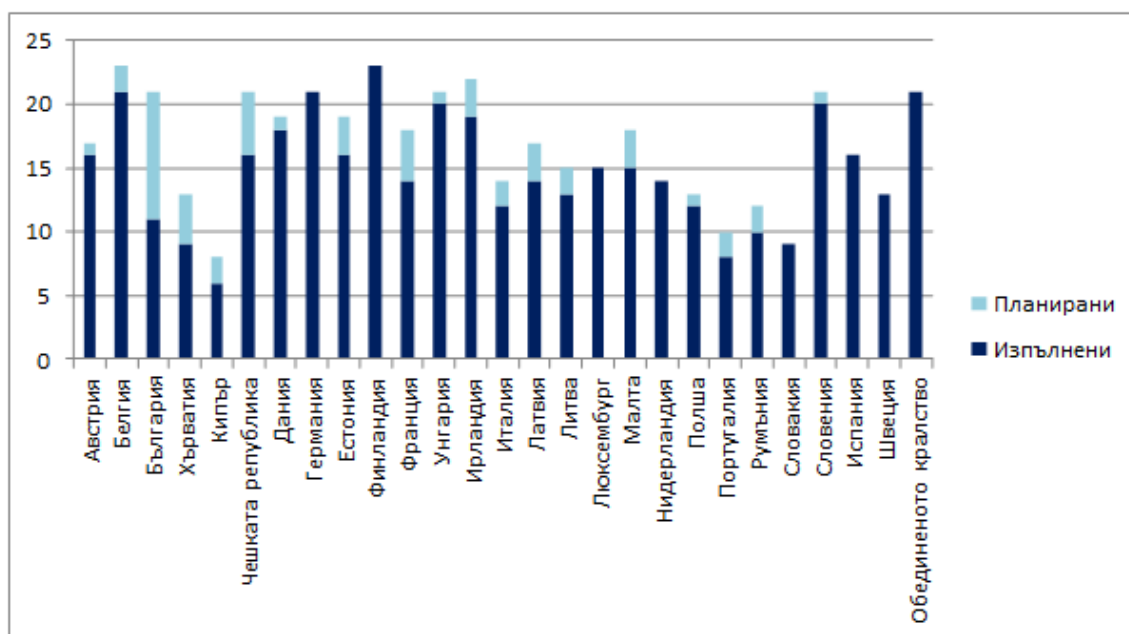
След приемането на препоръката на Съвета през ноември 2013 г. всичките 27 държави, участвали в проучването, разработиха национални политики или планове за действие в един или повече от секторите, обхванати от рамката за мониторинг на УЗФА. По-конкретно държавите членки приеха нови политики в секторите, свързани със спорта (13 държави членки), здравеопазването (10 държави членки), образованието (8 държави членки), околната среда, градоустройството и обществената безопасност (включително транспорта; 3 държави членки) и в сектора, грижещ се за потребностите на гражданите в напреднала възраст (3 държави членки). Голяма част от докладваните 152 политики и планове за действие обаче бяха започнати преди приемането на препоръката на Съвета.

Един показател се счита за изпълнен, когато държава членка е въвела политика или програма, която се проследява чрез въпросния показател. В рамката за мониторинг има 23 показателя; 23 държави изпълниха 10 или повече показателя, а пет държави изпълниха 20 или повече. Само една държава взе под внимание и изпълни в пълна степен всичките 23 показателя на рамката за мониторинг. Важно е да се отбележи, че само седем държави изпълниха политики, обхващащи всички тематични области на рамката за мониторинг.

На фигурата по-долу е представен броят на показателите, изпълнени от 27 държави — членки на ЕС.

⁸ <http://www.euro.who.int/en/health-topics/disease-prevention/physical-activity/country-work>.

⁹ Гърция не взе участие в проучването.

По-долу е представен общ преглед на резултатите от рамката за мониторинг на УЗФА по тематична област¹⁰.

Деветнадесет държави въведоха **национални препоръки относно физическата активност** за укрепване на здравето. В 18 от тях целевата група са възрастните хора, в 17 — младите хора, а в 16 — хората в напреднала възраст. В 10 държави националните препоръки бяха основани на препоръките на СЗО. Препоръките на една държава следваха насоките за физическата активност на ЕС. Осем държави следваха други международни препоръки или комбинация от тях.

Общо 16 държави отчетоха наличието на напълно разработен и въведен в действие специален **национален механизъм за координация за насърчаването на УЗФА**. Една държава докладва за силно междуведомствено сътрудничество, което действа като координиращ механизъм, а четири други държави планират въвеждането на такъв механизъм в рамките на две години.

В 22 държави бяха въведени национални политики за „**спорт за всички**“. Седем държави изпълниха политики, които включват „спорт за всички“ като една от темите си, без да са специално посветени на това.

В седем държави бяха изпълнени **програми „спортни клубове за укрепване на здравето“** (които насърчават спортните клубове да инвестират в спортни дейности, свързани със

¹⁰ Promoting physical activity for health in the European Union: current state of surveillance, policy development and implementation: („Насърчаването на физическата активност за укрепване на здравето в Европейския съюз: актуалното състояние във връзка с наблюдението и разработването и изпълнението на политика“): Jelena Jakovljevic, Joao Breda, Olivier Fontaine, Susanne Hollmann, Alfred Rutten, gauden GALEA [все още непубликувано].

здравето, и да популяризират грижата за здравето чрез спортни дейности). Още две държави планират да изпълнят подобни програми в близкото бъдеще.

Някои държави отговориха на нуждите на повече от една **целева група** по интегриран начин, докато други насочиха усилията си към определени целеви групи в зависимост от сектора на УЗФА. По-конкретно 10 държави докладваха, че са привели в действие специални рамки за подпомагане на достъпа до съоръжения за отдых или физически упражнения на **групите в неравностойно социално положение** (имигранти или социално уязвими хора). Две държави членки съсредоточиха усилията си в по-голяма степен върху въвеждането на спорта като неразделна част в програми за рехабилитация и реинтеграция на **хората с увреждания**.

В 22 държави бяха изпълнени политики за УЗФА в **здравния сектор**. Обучение по физическа активност бе включено в **учебните програми за здравните специалисти** в 17 държави. В 14 държави физическата активност бе включена в модули за обучение на лекари и физиотерапевти; в осем държави бе включена в модули за обучение на медицински сестри. Освен това 13 държави въведоха програми, с които да се насърчи провеждането на консултации относно физическата активност от здравни специалисти. Тези програми бяха свързани предимно с предотвратяването на незаразни болести и даваха насоки на здравните специалисти, понякога под формата на безплатни онлайн курсове.

В 19 държави бяха изпълнени политики за УЗФА във връзка с **околната среда, градоустройството и обществената безопасност** (включително транспорта). Ходенето пеша бе отчетено като едно от трите основни средства за придвижване, свързано с ежедневни дейности, в 20 държави; колоезденето бе сред трите най-предпочитани вида транспорт в осем държави. Освен това някои държави въведоха мерки, като например данъчни стимули (напр. възстановяване на ДДС върху закупени велосипеди, освобождаване от данъци и/или компенсация на служителите, ако се придвижват пеша или с велосипед до работното място), високи такси за паркиране и такси за предотвратяване на задръстванията.

Четиринадесет държави докладваха, че са изпълнили схеми, насърчаващи активни модели на пътуване до работното място (още една държава планира да го направи в близкото бъдеще), докато 12 държави въведоха схеми за стимулиране на физическата активност на **работното място** (още шест планират да го направят в близкото бъдеще).

Четири държави докладваха, че са изпълнили Европейските насоки за подобряване на инфраструктурата за **физическа активност в свободното време**¹¹ на национално равнище, а други шест държави планират да го направят в близкото бъдеще.

¹¹ За повече информация относно финансирания от Комисията проект „Improving infrastructure for leisure time physical activity in the local arena“ (IMPALA) („Подобряване на инфраструктурата за физическа дейност през свободното време на местно равнище“ (IMPALA)) вж. http://www.impalaeu.org/fileadmin/user_upload/IMPALA_guideline_draft.pdf. Допълнителен проект по програма „Еразъм +“ се осъществява в периода 2015—2017 г. (IMPALA.net).

В 19 държави бяха изпълнени политики за УЗФА в **образователния сектор**. Всички държави членки изпълниха мярка, която изисква определен брой задължителни часове по физическо възпитание в училищата (като се започне от един до почти пет часа в зависимост от класа и държавата/региона), шест държави приеха въвеждането на комбинация от задължителни и избираеми часове по физическо възпитание в началните училища, а пет приеха това в средните училища. Няколко държави също докладваха, че са изпълнили различни училищни програми, свързани с насърчаването на УЗФА, като например активни междучасия (осем държави), активни почивки по време на часовете (четирите държави), както и извънкласни дейности (11 държави). Девет държави докладваха, че са изпълнили програми с мерки, които да направят колоезденето и ходенето пеша до училище по-безопасни с цел да се насърчи активният модел на пътуване до училище. УЗФА бе включена в обучението на учителите по физическо възпитание в 20 държави.

Действия на местната общност за насърчаване на физическата активност сред **гражданите в напреднала възраст** бяха отчетени в 13 държави, включително две държави, които планират изпълнението на такива проекти в близкото бъдеще (напр. програми за засилване на равновесието и координацията на по-възрастните хора, включително предотвратяването на падания и немощност, образователни семинари и консултации във връзка с физически упражнения).

Осемнадесет държави докладваха за успешно провеждане на комуникационни кампании за **повишаване на обществената осведоменост относно ползите от физическата активност** и за увеличаване на броя на хората, които са физически активни. Една държава докладва за провеждането на 14 различни кампании. Някои кампании бяха насочени към всички граждани, а други — към уязвими групи, като например децата или гражданите в напреднала възраст. Обхватът на кампаниите в някои случаи беше в национален мащаб, докато в други беше ограничен в рамките на един регион или град.

5. ИЗМЕРВАНЕ НА РАЗПРОСТРАНЕНОСТТА НА ФИЗИЧЕСКАТА АКТИВНОСТ

Наблюдението на тенденциите и промените в нивото на физическа активност на населението с течение на времето е важно за разработването, оценяването и подобряването на националните политики относно физическата активност. Съгласно рамката за мониторинг на УЗФА нивата на физическа активност в държавите — членки на ЕС, бяха докладвани под формата на процентен дял от възрастните, децата и юношите, които са достигнали минималните нива на физическа активност, препоръчани от СЗО¹².

В 17 държави членки беше докладвано за системи за наблюдение на нивата на физическа активност на населението (в следващите две години още 5 държави се очаква да въведат такива системи). Тези системи обаче се основават на набор от различни инструменти за анкетиране и въпросници. Освен това няколко държави членки отчетоха данни относно нивата на физическата активност, получени от повече от един източник или инструмент. Дванадесет държави предоставиха данни за нивата на физическа активност на възрастните хора от независими национални изследвания. Бяха представени и данни от

¹² http://www.who.int/dietphysicalactivity/factsheet_recommendations/en/.

проучвания на ЕС (шест държави посочиха информация от Евробарометър¹³ и две държави използваха резултатите от изследването „Европейско здравно интервю“¹⁴, за да покажат националните равнища на физическа активност). Една държава също така докладва данни от обективно измерване на физическата активност с помощта на устройства като акселерометри. Източник на данните за децата и подрастващите беше предимно проучването „Поведение във връзка със здравето на деца в ученическа възраст“¹⁵, което е широко прието като стандартизиран източник на данни за международни сравнения и наблюдения на тенденции, или от представителни на национално равнище проучвания. В случаите, когато няма налични данни на национално равнище, бяха извлечени приблизителни прогнози за равнищата на физическа активност от Глобалната обсерватория за здравеопазване¹⁶ на СЗО.

Докладваните данни показват големи различия както в самите държави, така и помежду им в зависимост от инструментите и методологиите, които се използват за изследване. По-конкретно, съществуват значителни разлики между данните, получени посредством някои национални изследвания, проучвания на ЕС, като например Евробарометър и системата „Европейско здравно интервю“, и най-вече прогнозите на Глобалната обсерватория за здравеопазване на СЗО. Държавите членки докладваха, че са наясно с този проблем и свързаните с това трудности при осигуряване на валидността и съпоставимостта на данните за физическа активност в ЕС. Публикуването на противоречиви данни от различни инструменти за проучване бе определено като повод за безпокойство що се отнася до насърчаването на физическата активност и като въпрос, който трябва да бъде разгледан.

6. СЪТРУДНИЧЕСТВО МЕЖДУ ДЪРЖАВИТЕ ЧЛЕНКИ И КОМИСИЯТА ВЪВ ВРЪЗКА С УЗФА

Препоръката на Съвета призовава държавите членки да си сътрудничат тясно помежду си и с Комисията за насърчаване на УЗФА, като редовно обменят информация и добри практики. Комисията беше приканена да улесни този обмен и да окаже подкрепа на държавите членки в техните усилия в тази област.

Експертната група по укрепваща здравето физическа активност, създадена съгласно работния план на ЕС за спорта за периода 2014—2017 г.¹⁷, беше натоварена с координацията на изпълнението на препоръката на Съвета. С цел да се улесни обменът на опит и извличането на поуки, в заседанията¹⁸ систематично беше включвано представянето на добри практики, насърчаващи УЗФА (включително финансираните от ЕС

¹³ http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/docs/ebs_412_en.pdf.

¹⁴ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:European_health_interview_survey_%28EHIS%29.

¹⁵ <http://www.hbsc.org/>

¹⁶ <http://www.who.int/gho/en/>.

¹⁷ (2014/C 183/03) <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/BG/ALL/?uri=CELEX:42014Y0614%2003%29>.

¹⁸ Проекти по 7^{-та} рамкова програма и по „Хоризонт 2020“

научни изследвания¹⁹), от държавите членки и наблюдаващите организации. Освен това експертната група изготви набор от добри практики от всички държави членки и спортни организации, които присъстваха на заседанията като наблюдатели²⁰. Целта бе това да послужи за пример за тези държави, които са в процес на разработване или изменение на националните си стратегии и политики. Мрежата от контактни звена също създаде възможности за обмен на информация и партньорско обучение (различни презентации от държавите членки бяха систематично включвани в заседанията на мрежата).

Комисията оказва подкрепа на СЗО в предоставянето на техническа помощ за няколко държави членки, които бяха в процес на разработване или прилагане на национални програми за физическа активност. По-конкретно, Комисията подпомогна изработването и прилагането на набор от инструменти, който има за цел да подобри насърчаването на УЗФА в първичните здравни грижи в Хърватия и разработването на национална стратегия за физическа активност в Малта и Португалия.

Освен това с посветената на спорта глава от програма „Еразъм +“²¹, която обхваща периода 2014—2020 г., сред целите на програмата се включва насърчаването на осведомеността за значението на УЗФА чрез засилено участие и равен достъп до спортни дейности за всички. През 2014 г. и 2015 г. ЕС съфинансира 26 партньорства за сътрудничество, целящи насърчаване на участието в спортни мероприятия и физическата активност. Тези проекти бяха осъществени в значителен брой държави членки, достигайки европейските граждани в тяхната местна среда, и бяха насочени към различни групи от населението, включително децата, хората в напреднала възраст и хората с увреждания. Програма „Еразъм +“ подкрепя усилията на различни заинтересовани страни от академичните среди, публичните органи, неправителствените организации и спортните клубове в прилагането на насоките на ЕС за физическата активност в държавите членки.

И на последно място, държавите членки и Комисията също така работят заедно в контекста на Европейската седмица на спорта — общоевропейска инициатива, която започна през 2015 г. с цел да повиши осведомеността за ползите от спорта и физическата активност, независимо от възрастта, произхода или нивото на спортна подготовка. В рамките на Европейската седмица на спорта през 2015 г. бяха съфинансирани пет партньорства, а през 2016 г. — осем. Първите две издания бяха успешни. Участваха 31 европейски държави, като инициативата беше организирана в партньорство с големи спортни и свързани със спорта организации, които поеха ангажимент да организират събития и по-общо да насърчават физическата активност. Сред партньорите беше и Федерацията на европейските столици и градове на спорта, която всяка година присъжда наградите за Европейска столица и Европейски градове на спорта.

¹⁹ Вж. докладите от заседанията: http://ec.europa.eu/sport/policy/cooperation/expert-groups-2014-2017_en.htm.

²⁰ http://ec.europa.eu/sport/policy/cooperation/expert-groups-2014-2017_en.htm.

²¹ https://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/node_en.

7. ЕВРОПЕЙСКИ СТАТИСТИЧЕСКИ ДАННИ ЗА ФИЗИЧЕСКАТА АКТИВНОСТ

Тъй като спортът заема важно място в европейските стратегии и програми, нараства необходимостта от хармонизирани и съпоставими статистически данни, с които да се подсилят основани на факти политики в тази област. С препоръката си Съветът прикани Комисията да разгледа възможността за изготвяне на европейска статистика за равнището на физическа активност въз основа на данните, събрани чрез рамката за мониторинг на УЗФА.

През 2016 г. Евростат и Комисията започнаха да разпространяват хармонизирани статистически данни за физическата активност, основани на вече наличните проучвания на ЕС²². По-конкретно, Европейската статистическа програма за периода 2013—2017 г.²³ определя разпоредбите за предоставяне на статистика за физическата активност. През 2016 г. ще бъдат разпространени данни за равнищата на физическата активност и практикуването на спорт, фитнес и дейности за отдих, събрани с второто издание на изследването „Европейско здравно интервю“²⁴ (EHIS) и проучванията за използването на времето²⁵. Съгласно настоящия рамков регламент за статистиката за общественото здраве, третото издание на EHIS е планирано за 2019 г.; последващи проучвания ще бъдат извършени в рамките на предстоящия регламент за събирането на микроданни от обществени изследвания, което ще увеличи тяхната честота от пет до шест години. Евростат, Комисията и държавите членки работят заедно, за да постигнат съгласие относно инструментите за проучване.

В контекста на рамката за мониторинг на УЗФА само две държави членки използват данни от EHIS при докладването на равнищата на физическа активност. Основното ограничение на проучването е, че то не включва бавни дейности за отдих. Освен това то не прави оценка до каква степен населението изпълнява препоръките на СЗО относно физическата активност, както се изисква съгласно рамката за мониторинг на УЗФА. Тези ограничения трябва да бъдат преодоляни, ако EHIS ще се използва като единен инструмент за наблюдение на физическа активност в ЕС.

²² <http://ec.europa.eu/eurostat/documents/4031688/7203321/KS-04-15-823-EN-N.pdf/b911c74d-c336-421e-bdf7-cfcba4037f94>.

²³ Регламент (ЕС) № 99/2013 на Европейския парламент и на Съвета от 15 януари 2013 г. относно Европейската статистическа програма за периода 2013 — 2017 г. (ОВ L 39, 9.2.2013 г., стр. 12).

²⁴ EHIS е общо проучване на населението, което предоставя информация за здравния статус, определящите здравето фактори (например физическата активност) и здравните дейности в ЕС. Понастоящем се провежда на всеки пет години в съответствие с Регламент 1338/2008 относно статистиката на Общността в областта на общественото здраве и здравословните и безопасни условия на труд (http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Glossary:European_health_interview_survey_%28EHIS%29).

²⁵ <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-RA-08-014>.

8. ОЦЕНКА НА ДОБАВЕНАТА СТОЙНОСТ НА ПРЕПОРЪКАТА НА СЪВЕТА

Препоръката на Съвета даде на държавите членки стимул за преодоляване на липсата на физическа активност чрез публична политика. От общо 152 политики и планове за действие, докладвани от държавите членки във всички сектори от значение за насърчаване на УЗФА, 37 бяха одобрени след приемането на препоръката през ноември 2013 г. Може да се очаква, че стратегията на СЗО за физическа активност за европейския регион за периода 2016—2025 г. допълнително ще подсили стимула за държавите членки да предприемат действия в тази област²⁶.

Препоръката на Съвета също допринесе за подобряване на мониторинга на укрепващата здравето физическа активност в държавите членки на ЕС, от епидемиологични данни до развитието на политиките, свързани с нея. В резултат на това няколко държави разшириха, засилиха или дори официално приеха национални междусекторни мрежи, или възнамеряват да направят това в бъдеще.

Данните, събрани съгласно рамката за мониторинг на УЗФА, за първи път предоставиха общ преглед на изпълнението на политиките и действията, свързани с УЗФА, в ЕС. Тази информация дава възможност за сравняване на актуалното състояние на прилагането на политиката за УЗФА в отделните държави — членки на ЕС, и улеснява обмена на добри практики, за да бъдат стимулирани страните, които са в процес на разработване или изменение на националните си стратегии и политики. Резултатите ще бъдат от полза за националните органи и заинтересованите страни при набелязването на нуждите на политиката и следене на напредъка. Данните, събрани съгласно рамката за мониторинг на УЗФА, са полезни също за някои от показателите за мониторинг на физическата активност в плановете за действие на държавите членки за затлъстяването при децата²⁷. Първият кръг на мониторинг представлява база за сравнение, спрямо която при следващите етапи на мониторинг ще се измерват постигнатите развитие и напредък.

Използването на планове за оценка, за да се определи въздействието и ефективността на политиките и плановете за действие на национално равнище, е от съществено значение. От общо 152 докладвани политики и планове за действие по-голямата част (116) съдържаха и план за оценка. Въпреки това няма докладвана информация дали тези оценки са били извършени.

Като цяло приносът на контактните звена за рамката за мониторинг на УЗФА беше добър, което следва да се счита за много положително за първи кръг на мониторинг. За бъдещи

²⁶ Тази стратегия за физическата активност, приета през септември 2015 г., беше изготвена в светлината на съществуващите глобални доброволни цели, залегнали в Глобалния план за действие на СЗО за профилактика и контрол върху незаразните заболявания за периода 2013—2020 г., одобрен от Шестдесет и шестата Световна здравна асамблея през май 2013 г. Една от деветте ѝ цели в световен мащаб е относителното намаляване с 10% на недостатъчната физическа активност до 2025 г.

²⁷

http://ec.europa.eu/health/nutrition_physical_activity/docs/childhoodobesity_actionplan_2014_2020_en.pdf.

събирания на данни би било добре да бъде променен инструментът за изследване на някои показатели, а други да се дефинират по-ясно, за се намали възможността за свободно тълкуване (напр. кои насоки за изследване на здравен статус да бъдат докладвани). Това би дало възможност да се извършат по-добри сравнения на данните от различните държави.

Оценката на първия кръг на мониторинг показва специфичните национални условия и проблемите, които възникнаха при отговора на проучването. Първо, междусекторният характер на рамката за мониторинг на УЗФА продължава да бъде евентуално предизвикателство. Контактните звена може да са пропуснали някои данни на национално равнище, защото не са разполагали с необходимите контакти или ресурси извън собствения си сектор. На второ място, някои схеми и политики не се прилагат от националните правителства, а най-вече на регионално или местно равнище (напр. във федералните държави) или се изпълняват от заинтересовани страни, които не докладват за резултатите на правителствата. При мониторинга постиженията на регионално и местно равнище не бяха застъпени в подробности. Следващите кръгове на мониторинг по рамката за мониторинг на УЗФА могат да бъдат подобрени, за да отразяват усилията и на тези равнища. На трето място, държавите членки предоставиха известна информация за финансирането на УЗФА, но тъй като финансовата подкрепа за УЗФА идва от различни политики и бюджетни редове на национално равнище или от различни правителствени нива, на този етап не беше възможно да се предостави подробен отчет за този показател.

Структурираното сътрудничество със СЗО в контекста на препоръката на Съвета доказва, че е от взаимна полза, и включваше взаимни дейности за популяризиране и подобряване на базата данни NOPA. По-конкретно, контактните звена отчетоха помощта, предоставена от Комисията, СЗО и експертите, като полезна.

Комисията получи позитивна обратна връзка за информационните фишове по страни както от контактните звена, така и от работната група на Съвета „Спорт“. Съдържанието и форматът на информационните фишове бяха сметнати за подходящи. Бе получено предложение информационните фишове да се преразглеждат на всеки три години, тъй като това ще даде възможност за навременно проследяване на планираните схеми и политики.

9. ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Прегледът на изпълнението на препоръката на Съвета в периода 2014—2016 г. разкрива редица положителни промени, включително: приемането на много нови политики и планове за действие на национално равнище; засилването на междусекторното сътрудничество на национално равнище; подобряването на мониторинга на национално равнище; изготвянето на преглед на свързаните с УЗФА политики и дейности в ЕС, който да послужи като източник на данни за по-нататъшни анализи; и подобряването на трансграничното сътрудничество въз основа на обмен на най-добри практики.

В крайна сметка успехът на насърчаването на УЗФА зависи до голяма степен от способността на държавите членки да изпълняват ефективно препоръката на Съвета в различните сектори и да предложат на гражданите рамка, която подкрепя активния начин

на живот. Независимо от това, Комисията също ще засили допълнително сътрудничеството си с ключови заинтересовани страни в държавите членки.

Благодарение на събраните данни е възможно да бъдат намерени пропуски в публичните политики на национално равнище. Въпреки това, оценката на въздействието и ефективността на съществуващите политики и планове за действие на национално равнище също продължава да бъде от решаващо значение. За целта са необходими надеждни данни за нивата на физическа активност на населението. Публикуването на противоречиви данни от различни инструменти за проучване бе определено като въпрос, който да бъде разгледан.

Комисията приветства факта, че държавите членки продължават да инвестират в мониторинга и наблюдението на УЗФА. Следващите кръгове на мониторинг ще се основават на първия кръг на събиране на данни и се очаква да се осъществяват по-лесно. Събирането на данни не е самоцел; стойността му зависи от това до каква степен благодарение на данните може да се прогнозира развитието на епидемиологичните тенденции и дали тези данни дават възможност да се набелязват нужди и пропуски в политиката и да се определят добри практики, които могат да бъдат споделени.

Като се основава на добрите практики, установени в ЕС и извън него, и на съществуващите мрежи, структури и инструменти за финансиране, Комисията ще продължи да работи за подпомагане на държавите членки. Комисията ще проучи възможността за предоставяне на допълнителна техническа и научна помощ по време на бъдещите кръгове мониторинг. Комисията счита, че би било полезно да се укрепи сътрудничеството със СЗО и научноизследователската общност, най-вече за да се подобри съпоставимостта на данните, събрани в рамките на ЕС.

Комисията ще представи следващия доклад за изпълнението на препоръката на Съвета и добавената му стойност в рамките на три години. Преди това Комисията ще осъществи нов кръг от събиране на данни съгласно рамката за мониторинг на УЗФА и ще публикува второ издание на информационните фишове за физическата активност по държави.